

Kuntaliiton näkemykset valtioneuvoston selontekoon Suomen kestävän kasvun ohjelmasta

Selonteossa esitetyt periaatteet ja sisällöt ovat pääsääntöisesti kannatettavia, tältä pohjalta hyvä lähteä laatimaan konkreettisempaa kansallista elpymis- ja palautumissuunnitelmaa. Kuntien näkökulmasta on tärkeää viedä eteenpäin investointeja, jotka tukevat energiamurrosta, ilmastotoimia ja saavutettavuutta, edistävät innovaatioita ja digitalisaation hyödyntämistä sekä tukevat työllisyyttä ja osaamisen kehittämistä.

Kuntaliitto näkee hyvänä, että kunnat on tunnistettu mahdollisina viranomaisina investointi- ja uudistuskonaisuuksien toimeenpanossa. Selonteossa on tuotu hyvin esiin, että välillisesti yksityisiä investointeja vauhditetaan julkisilla investoinneilla ja uudistuksilla. **Julkiset investoinnit infrastruktuuriin** (mm. digitalisaatiota, vihreää siirtymää ja tutkimusta tukeva infrastruktuuri), **ovat panostuksia, joilla tähdätään osaltaan mahdollisimman hyvään toimintaympäristöön**. Vain toimintavarmen ja kattavan infrastruktuurin varaan voidaan rakentaa myös innovaatioita, kuten uutta teknologiaa ja sen käyttöönottoa. Kannatettava ja tärkeä huomio tätä koskien on, että näissä investoinneissa tulisi kuitenkin huomioida teknologianeutraalisuus.

Kuntaliitto on edellisessä 23.10.20 valtiovaraministeriöön toimittamassaan muistiossa tuonut esille kattavasti näkemyksensä valtioneuvoston lokakuussa esittämiin prioriteetteihin EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelmaa koskien. Tässä muistiossa keskitytään tarkastelemaan selonteon sisältöä esitetyissä painopisteissä.

Kuntaliitto korostaa kestävän elpymisen ja uuden kasvun osalta erityisesti

- vihreää siirtymää tukevien toimien ja investointien edistämistä,
- digitalisaation mahdollisuuksien laajaa hyödyntämistä ja
- tarvetta rakentaa kattavat ja toimintavarmat tietoliikenneyhteydet koko maahan.

Selonteko nojaa vahvasti digitalisaation hyödyntämiseen perustuvien ratkaisujen edistämiseen. Tavoitteissa onnistuminen kuten mm. palveluiden osuuden lisääntyminen myös viennissä vaatii toimintavarmoja tietoliikenneyhteyksiä. On myös tärkeää hyödyntää suurten kaupunkien mahdollisuuksia 5G-edelläkävijyyteen sekä luoda kasvaville kaupungeille yhä paremmat mahdollisuudet toimia SmartCity teemoissa innovaatioalustoina yrityksille.

Kuntaliiton painopistekohtaiset huomiot:

4.1 Koulutuksella ja tutkimus- ja innovaatiotoiminnalla Suomi takaisin kestävän kasvun uralle

Selonteossa on todettu, että ”*Uusissa ammateissa ja tehtävissä vaaditaan pääosin korkea-asteen koulutuksen tasoista osaamista, ammatillinen koulutus on vaatimuksena vain pienessä osassa uusia tehtäviä*”. Kun-

taliitto haluaa kiinnittää huomiota siihen, että esimerkiksi vihreän siirtymän osalta osaamistarpeita on tulevaisuudessa edelleen kaikilla koulutusasteilla. Uuden teknologian kasvualat tarvitsevat toisen asteen koulutuksen kautta ammattitaitoisia asentajia, mekaanikkoja ja huoltajia. Tietyillä aloilla ja paikkakunnilla on nyt yhä paheneva pula osaavista ammattilaisista.

Alueen kunnat ja koulutuksen järjestäjät yhdessä työelämän kanssa tunnistavat parhaiten osaamisen kehittämisen tarpeet. Ammatillisen koulutuksen perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnoilla sekä tutkinnon osilla voidaan parhaiten vastata näihin tarpeisiin. Erityisesti ammatti- ja erikoisammattitutkinnoilla ja niiden tutkinnon osilla voidaan ketterästi nostaa osaamisen tasoa ja vastata työelämän tarpeisiin. Rahoitusta tulee kohdentaa valtionosuus- ja avustusrahoituksen kautta ammatillisen koulutuksen järjestäjille, jotka näin voivat joustavasti järjestää alueen tarpeita vastaavasti tutkintoihin ja tutkinnon osiin johtavaa koulutusta.

Ammatillisen osaamisen kehittämisessä työpaikat ovat luonnollinen oppimisympäristö. Ammatillisen koulutuksen järjestelmä mahdollistaa joustavat työelämässä oppimisen muodot. Elvytysrahoitusta on tärkeä suunnata myös työelämän ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien yhteistyön ja uusien osaamisen kehittämisen muotojen rakentamiseen ja syventämiseen. Maahanmuuttajien osalta suomen- ja ruotsin kielen opetus ja opiskelu tulee kytkeä tiiviisti ammatillisen osaamisen kehittämiseen.

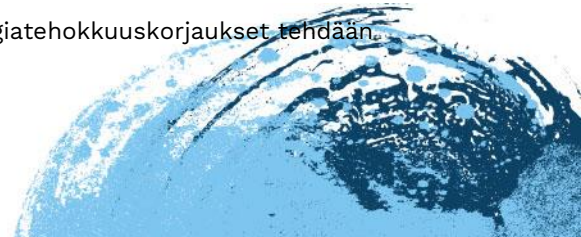
4.2. Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta

Energiamurros/Rakennukset

Kuntaliitto kannattaa selonteon esitystä *”Toiminnallisesti tavoitteena on kohdistaa korjaukset energiatehokkuudeltaan heikoimpaan rakennuskantaan ja tehokkaimpiin toimiin, nostaa korjausinvestointien määrää ja tasoa pidemmällä aikavälillä, lisätä tietoa suunnitteluun ja energiakorjauksiin liittyen ja luoda työpaikkoja sekä kasvumahdollisuuksia koko rakentamisen toimitusketjussa”*. Niin ikään Kuntaliitto kannattaa öljylämmityksestä luopumisen rahoitustuen jatkamista kunnille ja yksityisille kiinteistöjen omistajille. Kunnilla ja kuntayhtymillä on noin 38 000 rakennusta, joista Tilastokeskuksen mukaan noin 6500 on öljylämmitteisiä. Käytännössä määrä on pienempi, sillä vain maalämpöön siirtyneistä rakennuksista muuttunut tieto välittyy rakennusvalvonnan kautta (toimenpidelupa) automaattisesti Tilastokeskuksen käyttöön. Tilastollisista epävarmuuksista johtuen arvio öljylämmitteisten rakennusten lukumäärästä on hyvin karkea. Öljylämmityksestä luopumisen lisäkustannus on kunnille, kuntien liikelaitoksille ja kuntayhtymille arviolta 200-400 M€.

Kuntaliitto on ilahtunut, että näkemyksemme rakennusten energiatehokkuussaneerausten yhdistämisen mahdollisuuksista muuhun saneeraukseen, kuten sisäilmakorjauksiin, on otettu huomioon: *”Julkisen rakennuskannan energiatehokkuuden parantamiseksi on kiinnitettävä huomiota kuntien kiinteistöihin, joissa energiakorjauksien lisäksi on parannettava sisäilman laatua”*.

Energiatehokkuuden parantamiseen tähtäävät investoinnit kytkeytyvät kiinteästi kunnan muuhun toimintaan ja taloudenpitoon. Esimerkiksi kuntaomisteisten rakennusten energiatehokkuuskorjaukset tehdään.

MUISTIO

30.12.2020

käytännössä aina muun peruskorjauksen tai käyttötarkoituksen muuttamisen yhteydessä. Korjaustarve ja -suunnitelmat puolestaan kytkeytyvät usein kunnan palveluverkkosuunnitelmaan, jonka perusteella kunkin rakennuksen käyttötarvetta arvioidaan. Tarpeettomat rakennukset saatetaan tyhjenevissä kunnissa joutua jopa purkamaan. Peruskorjausastetta kasvatettaessa on välttämätöntä ottaa paikallisesti joustavalla tavalla huomioon kuntien rakennuskannan tuleva käyttötarve ja näin varmistaa korjausten vaikuttavuus.

Väite ”Vähäpäästöisten ja kierrätettävien rakennusmateriaalien hyödyntämisellä sekä puurakentamisen merkittäväällä lisääntymisellä vähennetään rakennusten päästöjä” pitää paikkansa mutta toteutuakseen vaatii muitakin toimenpiteitä kuten tietöalustoja, tuotekehitystä, hankintojen kehittämistä ja tukea.

Selonteon sivuilla 29-30 on kuvattu energijärjestelmän murrosta osana vihreää siirtymää ja esitetty sen edellyttävien merkittäviä investointeja sekä sähkönsiirto- että sähkönjakeluverkkoihin. Samassa yhteydessä todetaan tarkempana tavoitteena sähkön siirtomaksujen korotusten hillitsemisen. Viesti on ristiriitainen ja vaatisi selkeämpiä perusteluja, koska merkittävät investoinnit verkkoihin väistämättä lisäävät siirtomaksujen korotustarvetta.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja varautuminen

Erityisesti alue- ja paikallistasolla on tarve kehittää tietoisuutta ja valmiuksia ilmastoriskien hallitsemiseksi ja ilmastokestävyyden parantamiseksi, tällöin tarvitaan esim. panostusta paikallisiin riskinarvioihin. Tämä on tärkeä huomioida osana kestävä elpymisen laajempaa viitekehystä.

Selonteossa on hyvin huomioitu luontopohjaiset ratkaisut, mutta ilmastonkestävää infrastruktuuria on tuettava laajemmin. Yrityksiä ja ilmastonmuutoksen vaikutuksille haavoittuvaisia elinkeinoja olisi tuettava sopeutumiseen ilmastonmuutoksessa (esim. toimintamallit ilmastoriskien hallitsemiseksi huomioiden samalla esim. hiilensidonta, luonnon monimuotoisuus ja vesiensuojelu). Ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja varautumisen ympärillä on myös monia uusien liiketoimintojen mahdollisuuksia. Ilmastoriskien hallinnan ratkaisuille on kasvava tarve, joka tarjoaa mahdollisuuksia suomalaisen teknologian ja osaamisen vientiin.

Ympäristökestävyys ja luontopohjaiset ratkaisut

Kohdassa 4.2.5 esitetyt painopistealueet - pilaantuneiden alueiden ennallistaminen, luontopohjaisten ratkaisujen vauhdittaminen yhdyskuntarakenteessa sekä ympäristötiedon hallinnan ja digitalisaation kehittäminen - ovat kannatettavia. Parhaimmillaan nämä toimet yhtäaikaaisesti lisäävät hyvinvointia, työllisyyttä ja alueiden elinvoimaa ja tukevat sopeutumista ilmastonmuutokseen. Toteutuakseen ne vaativat laajaa yhteiskehittämistä kuntien kanssa.

Kuntien investoinnit ilmastokestävään infrastruktuuriin ja -palveluihin sekä luontopohjaisiin ratkaisuihin rakentavat tulevaisuuden yhteiskuntaa ja tulevaisuuden vähäpäästöistä elintapaa. Luontopohjaiset ratkaisut ovat kasvava ala, joka on syytä huomioida innovaatiopanostuksissa. Ympäristö- ja luontotieto ja sen hallinta

MUISTIO

30.12.2020

ovat keskeisessä roolissa vihreässä siirtymässä. Ympäristötietojen avoimuutta ja yhteiskäyttöä tulee kehittää huomioiden kuntien tarvitsema ja tuottama tieto. Tärkeää on huolehtia kansallisten tietopalustojen käytönoton vaatimista resursseista kunnille. Luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi on tarpeen kehittää kunnille työkaluja, joiden avulla kunta voi maankäytön ratkaisullaan sekä vastata rakentamisen tavoitteisiin että saavuttaa luonnon monimuotoisuuden ja luonnon hyvinvointipalvelujen kokonaisuikentymättömyyden.

Pinta- ja pohjavesien sekä maaperän hyvä tilan saavuttaminen luo edellytykset sekä peruspalvelujen tuottamiselle kunnissa että niistä riippuvaisten elinkeinolle. On kannatettavaa, että näiden tavoitteiden saavuttamiseen liittyviä toimia, kuten pilaantuneiden maa- ja pohjavesialueiden ja vesistöjen kunnostuksia tuetaan. Vesien hyvän tilan saavuttamisen kannalta on myös keskeistä panostaa kiertotaloutta tukevan vesihuollon kehittämiseen.

Kaikki painopistealueella esitetyt ratkaisut pohjautuvat pitkälti kotimaiseen työhön ja materiaaleihin hyödyttäen paikallista taloutta ja työllisyyttä ja alueen elinvoimaa ja vetovoimaa laajemminkin ja tarjoavat suomalaiselle osaamiselle, teknologialle ja tuotteille myös vientimahdollisuuksia.

Yhdyskuntien ja liikenteen vähähiiliset ratkaisut

Suomen kestävän kasvun ohjelmaan tulisi sisällyttää myös kestävän liikenteen investointeja kuten olemassa olevia nopeasti toteuttamiskelpoisia raideliikenteen investointihankkeita. Näiden puuttuminen on ohjelman selkeä puute. Suomen tulisi pyrkiä hyödyntämään EU-rahoitusta liikenneinvestointeihin pitkäjänteisesti ja tuoden EU:lle selkeästi esille omat infran kehittämisen tavoitteensa. Nopeasti toteuttamisvalmiilla raideliikenneinvestoinneilla voitaisiin edistää ohjelman monia tavoitteita kuten siirtymää kestäväan liikkumiseen sekä saavutettavuuden ja työllisyyden tukemista.

Selonteon linjaukset liikenteen biopolttoaineiden, sähköpolttoaineiden ja synteettisten polttoaineiden tuotannon edistämisen osalta ovat kannatettavia. Ohjelmassa tulisi konkretisoida myös toimet liikenteen uusien ja vaihtoehtoisten käyttövoimien julkisen ja yksityisen jakeluinfratruktuurin edistämiseksi kautta maan niin henkilö- kuin tavaraliikenteessä.

Suomen kestävän kasvun ohjelmaan tulisi selkeämmin sisällyttää myös henkilöliikenteen liikkumispalveluiden digitalisaation edistäminen, joka on keskeinen edellytys liikkumisen vihreälle siirtymälle ja tukee Suomen talouden kasvupotentiaalia. Keskeisiä aihekokonaisuuksia ovat joukkoliikenteen digitalisaatiota edistävät hankkeet kuten myös eri kulkumuotojen ja liikkumispalveluiden käytön yhdistely.

Fossiilisista polttoaineista luopuminen

Jatkossa tarvitaan tarkennusta siihen, voidaanko elpymis- ja palautumisrahoituksella tukea myös fossiilisista polttoaineista luopuvien lämpölaitosten investointeja uusiutuvaan energiaan siirryttäessä. Esim. kaukolämpöä tuottavat energialaitokset nimenomaan edistävät asetettuja tavoitteita luopuessaan fossiilisten

polttoaineiden käytöstä lämmön tuotannossa. Uusiutuvaan energiantuotantoon siirtyminen tuo tullessaan myös positiivisia työllisyysvaikutuksia, jotka on tärkeä huomioida myös kaukolämpölaitosten investointien osalta.

Huomiona turpeesta luopumisen talousvaikutukset eräissä kuntien energialaitoksissa: Turpeesta luopuminen aiheuttaa suurimmille kuntaomisteisille turvetta käyttäville energiayhtiöille (36 yhtiötä) karkeasti arvioituna 250-350 M€ lisäinvestoinnit ja 50-150 M€ alaskirjaukset. Lisäkustannukset vaihtelevat suuresti yhtiöittäin. Suurista turpeen käyttäjistä Oulun Energia arvioi Kuntaliiton tekemässä kyselyssä investointitarpeeksi 20-25 M€ ja Seinäjoen Energia 50-170 M€, jos turpeesta luovutaan jo vuonna 2025. Lisäksi polttoaineen hinnan arvioitiin nousevan merkittävästi kysynnän kasvaessa. Tytäryhteisöjen taloudellisen taakan lisääminen heikentää myös kuntakonsernin talouslukuja.

4.3: Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen

Selonteossa esitetyt tavoitteet ulkomaisen osaavan työvoiman osalta ovat oikeansuuntaisia. Työperusteiseen maahanmuuttoon liittyvää lupamenettelyä tulee kehittää, jotta alueilla pystytään vastaamaan äkillisiin työvoiman tarpeeseen liittyviin muutoksiin. Lupahallinnon toimijakenttä on erittäin laaja, mikä lisää koordinaation ja yhteistyön tarvetta ja edellyttää saumatonta työnjakoa.

Kuntaliitto pyytää kiinnittämään huomioita siihen, että erityisesti satamat ja lentokentät ovat saavutettavuuden ja Suomen vientiteollisuuden kannalta avainasemassa ja niiden selviäminen koronavirukseen yli sekä niiden edelleen kehittäminen on elintärkeää.

Vaikuttava, jatkuvasti kehittyvä ja kustannustehokas julkinen sektori on Suomen kilpailukyvyn, teknologia-yritysten toimintaympäristön ja kansalaisten hyvinvoinnin kannalta yhtä tärkeä kuin vientisektorin menestys. KT kuntatyönantajien tuoreessa vastauksessa teknologianeuvostolle (4.12.20) nostetaan esille se, että kunta-alan on oltava mukana edistämässä teknologian hyödyntämistä. Kuntaorganisaatioiden pitää olla myös Business Finlandin innovaatiotukien piirissä, jotta ne voisivat osallistua tasavertaisesti ekosysteemien toimintaan ja tehdä tiivistä yhteistyötä yritysten kanssa. Ei ole perusteita sille, että kunta-ala jätettäisiin innovaatiotukien ulkopuolelle. Kunta-alalla työskentele viidennes Suomen työvoimasta.

4.4: Kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen

Selonteossa tavoitteena on, että *”Suomesta tulee ensimmäinen maa, jossa 5G tavoittaa kaikki taloudet.”* Keskipitkällä aikavälillä ja koko maata tarkastellen tavoite kuulostaa osin epäuskottavalta, kun selonteossa on aikaisemmin todettu, että Suomi sijoittuu EU:n häntäpään laajakaistan kattavuudessa haja-asutusalueella. 5G-verkko edellyttää tiheää tukiasemaverkkoa, joka puolestaan vaatii kiinteän laajakaistainfran. Kuntaliiton näkemyksen mukaan suurten kaupunkien on mahdollista lähteä edelläkävijöinä kehittämään 5G-ratkaisuja nopeastikin. Muita mahdollisia kohteita 5G-edelläkävijyydessä ovat muut liikenteen,

logistiikan tai kaupan solmukohdat, kuten satamat, raideliikenteen solmukohdat, logistiikkakeskukset, lentoasemat ja rajanylityspaikat. Koko maata tarkasteltaessa näemme keskeisenä panostaa ensi sijassa valokuituun perustuvaan laajakaistainfraan, joka mahdollistaa 5G-ratkaisujen hyödyntämisen myös muilla alueilla.

5G-ratkaisu tuodaan selonteossa esille vain uutena teknologiana, pelkistetyksi teknologiahallinnan ”silmin”. On myös syytä tuoda vahvemmin esille 5G- ja laajakaistainfrastruktuuriratkaisujen merkitys tietokeskeisessä yhteiskunnassa. Sitä kautta tavoitellaan uutta liiketoimintaa, kuten myös kestävä kehitystä. Tästä esimerkkinä ovat 5G-teknologian tuomat mahdollisuudet palveluille ja palvelutuotannolle.

Yhdeksi horisontaaliseksi tavoitteeksi tulisi nostaa myös sosiaalinen yhdenvertaisuus ja digitalisaation mahdolliset myönteiset vaikutukset kansalaisten palveluiden saavutettavuuteen, etuuksiin, koulutukseen, tasarvoon jne. Nyt sosiaaliset vaikutukset on unohdettu, vaikka isona kokonaisuutena kuuluisi tähän talouden, ympäristövaikutusten, liikenteen jne. kokonaisuuteen. Tavoitteista puuttuvat kuntien digikyvykkyyden, eli sekä erilaisiin henkilöstön, johdon, päättäjien ja jopa kuntalaisten osaamista ja asenteita koskevat, että erilaisiin organisaation materiaalistien valmiuksien, kuten infrastruktuurin tai tietoturvaan vahvistamiseen tarvittavat toimet.

Kuntaliitto pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että asiat on esitetty selonteossa kovin tietoyhteiskunta-keskeisesti, mutta kuitenkin ei tuoda esille käynnissä oleva muutosta järjestelmäkeskeisyydestä tiedon käsittelyn keskeisyyteen: yhteiskunnan kannalta asioita tarkastellaan ja velvoitetaan tehtäväksi tiedon hyödyntäminen, saatavuus ja käytettävyys huomioiden. Tällä näkökulmalla on sekä välillinen että välitön vaikutus digitalisaation edistämisessä. Tästä esimerkkinä on kohdan 4.2.2 horisontaalisissa tavoitteissa esitetty toteamus ”*Digitaalinen siirtymä edellyttää tehokasta datan hyödyntämistä. Yhteentoimivat, saatavilla olevat ja uudelleen hyödynnettävät tietovarannot ovat pohjana digitaalisten palveluiden luomiselle julkisella ja yksityisellä sektorilla.*” Kuntaliitto huomauttaa, että tässä yhteydessä tulee puhua **tiedoista** tietovarantojen sijaan.

Kuntaliiton lokakuussa 2020 toimittamassa muistiossa esitetyt rakennetun ympäristön digitalisaatiota koskevat tavoitteet ovat näkyvissä yleisellä tasolla, mutta melko kevyesti, lähinnä mainintana (s. 67). Kunnat tuottavat prosesseissaan valtavan määrän yhteiskunnan kannalta tärkeää tietoa (asema- ja yleiskaavat, kiinteistöt, lupa- ja valvontatiedot, rakennusten perustiedot, osoitteet, katu- ja puistotiedot, liikenteenohjaustiedot jne.). On huomioitava, että valtakunnalliseen yhteentoimivuuteen tähtäävät kansalliset rakennetun ympäristön digitalisaatiohankkeet vaikuttavat itse tiedon rakenteen muuttumiseen kaikissa Suomen 310 kunnassa, aiheuttaen merkittäviä muutoksia kuntien järjestelmiin ja julkaisurajapintoihin. Digitalisaation hyötyjen varmistamiseksi rahoitus tulisi ensivaiheessa kohdentaa nimenomaan kuntien tuottaman tiedon yhteensovitukseen ja julkaisuun, ei uuden rekisterin perustamiseen.

Ympäristötietojen saavutettavuutta ja yhteiskäyttöä tulee kehittää huomioiden kuntien tarvitsema ja tuotama tieto. Tärkeää on huolehtia kansallisten tietopalustojen käyttöönoton vaatimista resursseista kunnille.

Kyberturvallisuus-ekosysteemi mahdollistaa keskustelun ja elinkeinoelämän mukaantulon. Seuraava tavoite vaatii tarkennuksen: *”Kyberturvallisuuden ekosysteemi: digitaalisessa toimintaympäristössä voidaan toimia luotettavasti panostamalla kyber- ja tietoturvallisuuden sekä tietosuojan opetukseen ja tutkimukseen.”* Tarkoitetaanko tällä hallituksen ohjelmassa digitaalisuuden edistämisen hankkeeseen sisältyvää digitaalisen turvallisuuden osa-aluetta, kansallisen tason kyberturvallisuus rakenteita, linjauksia, periaatepäätöksiä ... sekä EU-tason kyberturvallisuusohjelmaa? Vai näitä kaikkia? Näkökulma tässä tulisi olla vaikuttavuus - miten ja millä askelilla tähän kyberturvallisuuden osa-alueeseen tulisi keskittyä kansallisen kestävän kasvun ohjelmassa. Jos tavoite on lähinnä herättää ja lisätä keskustelua, on se syytä myös selonteossa todeta.

Digitalisaation edellyttämän toimintavarmuuden, luottamuksen ja kyvykkyyksien vahvistaminen: toteutusten, ratkaisujen kannalta on tärkeää tarkastella tässä asioita myös huoltovarmuuden ja jatkuvuudenhallinnan tulokulmista (elinkaariajattelun mukaisesti).

4.5 Työmarkkinoiden toiminta, työttömille suunnatut palvelut ja työelämän kehittäminen

Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto

Osaamisen ja työllisyyden liittoa on vahvistettava kehittämällä erityisesti ammatillisen koulutuksen ohjaus-, säätely- ja rahoitusjärjestelmää siten, että se mahdollistaa nykyistä paremmin perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen sekä tutkinnon osien järjestämisen joustavasti ja nopeasti alueen työelämän tarpeita vastaavasti tiiviissä yhteistyössä kuntien työllisyys ja elinkeinopalveluiden kanssa. Muun muassa kaikki työmarkkinakeskusjärjestöt ovat esittäneet koronakriisistä selviytymisen, toipumisen ja Suomen jälleenrakentamisen tueksi kansallisen TYÖ2030-kehittämisohjelman jatkamista vuoteen 2030 saakka ja riittävien voimavarojen turvaamista ohjelman toteutukselle ohjelmakauden loppuun saakka.

Nuorisopaketin osalta selonteossa on esitetty että *”Vahvistetaan ammatillisen koulutuksen roolia työelämän kehittämisessä ja alueellisiin työllisyystarpeisiin vastaamisessa yhteistyössä TE-toimistojen ja Ohjaamojen kanssa”*. Tässä yhteistyössä on huomioitava myös kuntien rooli.

Lastensuojelun jälkihuolto tulee tehdä yhteistyössä ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa. Työllistymistä edistävän ammatillisen osaamisen kehittämisen tueksi tarvitaan sote- ja työllisyyspalveluiden integraatiota, jotta voidaan aidosti mahdollistaa polku osaamisen kehittämisen kautta työllisyyteen. Työpajojen rooli oppimisympäristönä huomioitavat tässä yhteydessä.

Maahanmuuttoon liittyvät painotukset ovat oikeansuuntaiset. Työllisyyden edistämisessä ja koulutustarpeen arvioinnissa sekä työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton osalta on huomioitava myös kuntien oma työvoimatarve erityisesti sosiaali- ja terveys- sekä hyvinvointialoilla.

Työelämän kehittäminen

Työelämän kehittäminen on määritelty nyt liian suppeasti. Työn ja teknologian murroksessa tärkeintä on panostaa työyhteisöjen toiminta- ja uudistumiskyvyn ei yksittäisiin työntekijöihin. Nyt selonteossa ei esitetä konkreettisia keinoja siihen, vaikka niitä olisi saatavilla, kuten lisäpanostukset TYÖ2030-ohjelmaan, jonka tavoitteeksi on hallitusohjelmassa asetettu vauhdittaa toimintatapojen uudistamista ja uuden teknologian hyödyntämistä työpaikoilla, vahvistaa yhteistoimintaan ja luottamukseen perustuvaa työ kulttuuria sekä nostaa Suomi digiaikakauden johtavaksi työelämäinnovaatioiden kehittäjäksi ja työhyvinvointi Suomessa maailman parhaaksi vuoteen 2030 mennessä. Ohjelma on tärkeä sen vuoksi, että se ainoana ohjelmana ko-koaa laajasti työelämän toimijoita yhteen rakentamaan parempaa työelämää. Työelämän hyvinvointia kos- kien tulisi lisätä tavoitteeksi paikkariippumattoman rekrytointi mm. julkisen sektorin/valtion hallinnon rek- rytoinneissa. Tämä on selonteon tavoitteissa mainittu s. 64.

4.6 Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisää- minen:

Kuntaliitto painottaa lokakuiseen muistioon viitaten, että korona-kriisin nopea jälkihoito poikkeusolojen ai- heuttamien hoitojonojen purkamisella on keskeinen osa kriisistä toipumista. Hoito- ja palveluvelan hoitami- nen edellyttää nopeita, tilapäisiä lisäpanostuksia, jotta koronan aikana syntyneet sairaudet, oireet ja sosiaa- liset ongelmat eivät kasva ja vaikuta kielteisellä tavalla työllisyyteen ja väestön toimintakykyyn.

Digitaalisten sosiaali- ja terveystalvelujen laaja-alainen kehittäminen tukee sosiaali- ja terveystalvelujen uudistumista ja mahdollistaa palvelujen saatavuutta. Digitaaliset sote-palvelut edellyttävät koko maassa toimintavarmoja yhteyksiä, digi-osaavaa henkilökuntaa sekä käyttäjien näkökulmasta helppokäyttöisiä jär- jestelmiä, jotka tukevat sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteita.

Työllisyyden ja työvoiman saatavuuden edistäminen ratkaisuna sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpu- laan terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn ja sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen saatavuuden paran- tamiseksi on välttämätöntä osana Suomen kestävä kasvun ohjelmaa.

Lisätietoja:

Kuntaliiton toimitusjohtaja Minna Karhunen, p. 050 380 5907

Kuntaliiton varatoimitusjohtaja Timo Reina, p. 040 555 8458

Kuntaliiton varatoimitusjohtaja Hanna Tainio p. 050 567 1624

